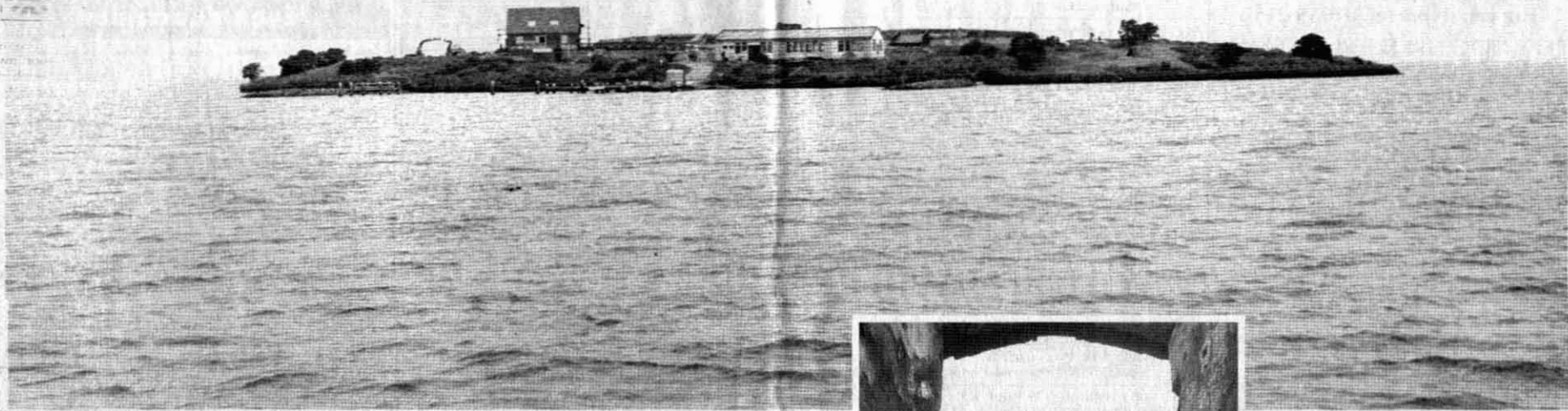

Vanaf Pampus werd nooit één schot gelost

door JOS GERARDS

MUIDEN — Nu varen Nick van den Bergh en zijn vriendin Bianca Sol tussen de haven van Muiden en Pampus nog op en neer met bouwvakkers. Over krap een week zullen dat de gidsen zijn die de rondleidingen in fort Pampus gaan verzorgen want ook voor Nederlands kleinste eiland begint het toeristenseizoen in het Paasweekende.

Het eiland met zijn bizarre, mysterieuze fort is er dan klaar voor en uiteraard hopen de twee bewoners dit jaar nog meer bezoekers te trekken dan het voorgaande seizoen toen 20.000 dagjesmensen het eiland van kapitein Rob en zijn trouwe hond Skip bezochten. Niet alleen omdat het dan voor Nick en Bianca weer gezellig druk wordt op het anders zo stille eiland, maar vooral om met de geïncasseerde entreegelden verder te kunnen werken aan de restauratie van fort Pampus. Het is een piepklein eilandje in het IJsselmeer tussen Amsterdam en Muiden. Met een lengte van 204 meter en een breedte van 125 meter dus eigenlijk iets groter dan een voetbalveld. En een historisch eilandje want het werd eind vorig eeuw gebouwd als onderdeel van de kring van 42 vestingwerken rond Amsterdam.

Na de Frans-Duitse oorlog (1870) bestond namelijk de angst dat de Duitse *Kriegsmarine* via de Zuiderzee zou opstomen naar de hoofdstad. Met het fort aan de Pampus zou de verdedigingslinie rond Amsterdam compleet worden en was de stad definitief een onneembare vesting.

Voordat de eigenlijke bouw kon beginnen, werden er 4.000 heipalen van elf meter lengte de grond in geslagen. Om op de zandlaag te kunnen bouwen werd 35.000 kubieke meter klei afgevoerd waarvoor 43.000 kubieke meter zuiver zand om de plaats kwam. Het ministerie

van Oorlog legde voor de bouw van fort Pampus het voor die tijd gigantische bedrag van 800.000 gulden op tafel.

Het fort dat plaats bood aan 200 manschappen, 40.000 kilo kruit herbergde en uitgerust was met twee reusachtige *Krupp Gruson*-kanonnen, bleek toen het in 1889 gereed kwam, al verouderd door de komst van de brisantgranaten en vliegtuigen. De militaire geschiedenis eindigt dan ook met de medede-

ling dat er vanaf fort Pampus in oorlogstijd nooit één schot is gelost.

Tot 1933 woonden er afwisselend verschillende fortwachters met hun gezinnen. In de oorlogsjaren bezetten de Duitsers Pampus en gebruikten het een tijd lang als uitkijkpost. Toen in 1943 staal schaars begon te worden, werden de twee kanonnen verwijderd en omgesmolten.

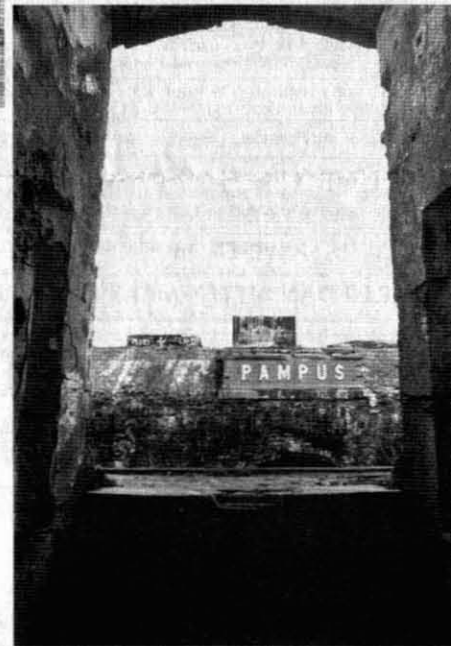
In de hongerwinter 1944/1945 sloopten de Muidenaren al het houtwerk uit het fort om het te gebruiken als brandstof. Na de oorlog ging de sloop door en moest al het tegelwerk op vloeren en wanden het ontgelden.

Na het in 1952 bij Koninklijk Besluit opheffen van het eiland als vestingswerk, werd het fort aan zijn lot overgelaten totdat de stichting Pampus in 1990 eiland en fort voor 50.000 gulden kocht van het rijk om het van een definitieve ondergang te redden. Op dat moment was Pampus niet meer dan een ruïne.

De restauratie van het fort vordert inmiddels gestaag en Pampus gaat zijn vierde toeristenseizoen in. „We zijn er weer klaar voor”, lacht Bianca Sol spontaan. En haar vriend Nick van den Bergh excuseert zich voor het slechte zicht van vandaag. „Bij helder weer”, zo raakt hij professioneel, „kun je hier genieten van een panoramisch uitzicht over het IJsselmeer en de kusten van Diemen, Amsterdam, Durgerdam, Almere en Muiden.”

Arie Stokkers, oud hoofdagent bij de gemeentepolitie van Almere, is onze gids. En het eerste wat hij bij het binnengaan van het lekkende fort — het regenwater in het labrynt van gangen en de 80 kamers lijkt er heer en meester te zijn — kwijt moet is 'dat er nog heel veel geld nodig zal zijn om althans een gedeelte van het fort in zijn oude glorie te herstellen'.

Maar even later is hij de meestertverteller die aan het be-

● De hoofdingang van fort Pampus dat plaats bood aan 200 manschappen. FOTO LEO VOGELZANG

● Het eiland Pampus: 204 meter lang en 125 meter breed.

FOTO TON DEN HAAN

licht om er te werken.”

Centraal in het fort ligt het waterreservoir. Het regenwater werd via het dak opgevangen en sijpelde door de metersdikke dakwand die geheel was gevuld met zilverzand heen en zuiverde daardoor tot glashelder drinkwater dat via een buizenstelsel uiteindelijk in het reservoir terecht kwam.

Bijna honderd jaar later moeten Nick van den Bergh en Bianca Sol regelmatig naar de wal varen om hun watertank met 1.000 liter drinkwater te vullen.

Daarom zijn ook voor dit seizoen de bordjes met *Astublief zuinig met water* weer opgehangen in de toiletten. „En voor het herentoeilet moet ik nog een nieuwe vlotter bestellen”, herinnert Van den Bergh zich opeens. „Maar dat is snel geregeld. Nee, we zijn er klaar voor.”

Pampus is elke dag, behalve op maandag, van 1 april tot 31 oktober geopend van 10 tot 17 uur. De entreprijs bedraagt f 6 inclusief ligged als er met een eigen boot naar eiland wordt gevaren. Kinderen van 4 tot en met 11 jaar betalen f 3. Een rondleiding onder deskundige leiding door het fort kost f 2,50 per persoon extra. Wordt Pampus met een eigen boot bezocht, dan is in verband met het beperkt aantal ligplaatsen aan de steiger een telefoontje noodzakelijk met het nummer 02942 - 62326.

Ook zonder eigen boot is het mogelijk Pampus te bezoeken. Vanuit Amsterdam en Almere-Haven varen geregeld boten naar het eiland. De *VVV Muiden* geeft alle informatie over de prijzen en vertrektijden. Telefoon: 02942 - 61389.

Meer informatie kan verkregen worden bij het secretariaat van de stichting Pampus, Postbus 90, 1389 ZH Muiden, tel.: 02942 - 62326.

Het wordt zo'n 23°C.

De Transavia lijndienst naar Palma de Mallorca

brengt u twee maal per week naar de zon. Van 1 april tot en met 30 juni geldt voor deze 10e en nieuwste Transavia lijndienst een aantrekkelijke introductie-korting: elke 2e passagier vliegt voor de helft van de prijs (PEX-tarief). Informeer bij uw reisbureau of bel Transavia. Reserveringen: 020 - 60 15 666.

Transavia
Even los van de wereld.